

Van: [REDACTED]
Aan: [REDACTED]; [Das & Boom](#)
Cc:
Onderwerp: Re: Effecten van (tijdelijke) geluiden op dassen
Datum: vrijdag 10 februari 2023 07:06:18
Bijlagen: [image001.png](#)

Beste [REDACTED],

ik denk dat het lastig wordt daar concrete normen voor aan te halen, qua geluidsdruk (dB), afstand e.d. omdat er zover ik weet geen specifiek onderzoek bestaat waar je je op zou kunnen baseren.

Een richtlijn, die in ieder geval aan de orde is, is de afstand van 50 meter, waarop 'activiteiten' overdag van invloed kunnen zijn op de ecologische functionaliteit van dassenburchten (Kennisdocument das).

Het begrip 'activiteiten' is natuurlijk erg vaag en zal in specifieke gevallen door een ecooloog zo goed mogelijk ingevuld moeten worden.

Ik neem aan dat er tabellen zijn voor het aantal decibellen dat er geproduceerd wordt op een bepaalde afstand door het schieten.

Lastig echter is dat die er niet zijn voor de das en ook niet voor het feit dat de das op het moment van de knallen diep onder de grond zit, en dat er dus een behoorlijk mate van demping zal zijn.

Wel weten we dat dassen een scherp ontwikkeld gehoor hebben, maar overdag in hun burcht ook in een diepe slaap kunnen zijn.

Omdat de knallen op ca 2 meter hoogte geproduceerd worden zou het, vanuit het voorzorgsbeginsel, art 1.11 een goed idee zijn te zorgen voor de aanwezigheid van een begroeide houtwal (begroeide aarden wal) van ca 2 meter hoog tussen de dassenburchten en de locatie waar geschoten wordt, als die al niet in de plannen op die locaties gepland zijn. Daar mee kunnen de geluidsgolven niet rechtstreeks de openingen van de gangen bereiken.

Volgende afstand is ook belangrijk, maar omdat dit moeilijk concreet is te maken lijkt de 50 meter uit het Kennisdocument een goed uitgangspunt.

Knallen treden plotseling op en zullen, zeker in het begin een schrikreactie kunnen veroorzaken bij de dassen. Naarmate dat vaker gebeurt zal er waarschijnlijk gewenning optreden. Bij regelmatige vormen van verstoring gebeurt dat vaker, bijvoorbeeld dassen nabij het spoor). Belangrijk is te ook weten of de dassenburchten zich in een stille omgeving bevinden of bijvoorbeeld vlak bij een snelweg of spoorbaan.

Wanneer de dassen langdurig onderhevig zijn aan storende geluidsoverlast kan er sprake zijn van chronische stress.

Stress kan van invloed zijn op het immuunsysteem, wat kan leiden tot een verhoogd risico op infectieziekten.

Ook kan het voortplantingssucces hier onder leiden, waarbij dus de ecologische functionaliteit van een burcht in het geding komt, een vorm van 'beschadigen', die verboden is, art.3.10.

Als voorbeeld een onderzoek uit 2015 in Engeland, waar het stressniveau gemeten is bij dassen binnen een kilometer afstand van windturbines en dat is vergeleken met dassen die op een grotere afstand wonen (overlast door trillingen) .

Die stress is meetbaar aan de hand van het cortisolniveau in dassenharen. Een verhoogd cortisolniveau wijst op een verhoogde activiteit van de hypofyse-bijnier, wat duidt op stress. Dassen binnen een straal van 1 kilometer bleken een 265% hoger cortisolniveau te hebben dan dassen op meer dan tien kilometer afstand van een windturbine.

Voorzichtigheid is geboden dus.

Uitsluiten dat een bepaalde pijp of burcht in gebruik zou kunnen zijn als kraamburcht is ook lastig. Met cameraonderzoek en/of sporenonderzoek (bijvoorbeeld dun takje in de pijp) kan je gebruik van de pijp uitsluiten, wanneer er in de periode eind januari /half maart meer dan een week geen gebuikt maakt van een losse pijp kun je zeker zijn dat er geen levende jonge dassen aanwezig zijn. Niet in gebruik of moeder is gesneuveld. Bij burchten met meer openingen is dat minder zeker, omdat je soms openingen kunt missen.

De grote lijn in de kwetsbare periode is elke pijp een kraamburcht zou kunnen zijn, in urgente situaties kun je proberen vast te stellen of dat daadwerkelijk het geval is.

Verstorende effecten zijn dus niet helemaal te voorkomen maar de kans daarop kun je wel zo klein mogelijk maken door voldoende afstand aan te houden en fysieke barrières toe te passen.

Ik hoop dat hier wat aan hebt,

Met een vriendelijke groet,

[REDACTED]

Das&Boom

024 [REDACTED]

[REDACTED]@dasenboom.nl

Das&Boom

Rijksstraatweg 174
6573DG Beek-Ubbergen

email algemeen : dasenboom@dasenboom.nl

website : www.dasenboom.nl

Van: [REDACTED]@ gelderland.nl>

Verzonden: donderdag 9 februari 2023 15:07:42

Aan: Das & Boom

Onderwerp: FW: Effecten van (tijdelijke) geluiden op dassen

Beste meneer/mevrouw,

Wegens een afwezigheidsrespons van [REDACTED] bij dezen onderstaand het verzoek

aan het algemene mailadres.
Hoor graag van u.

Met vriendelijke groet,

██████████

Vergunningverlener Wet natuurbescherming

06 ██████████ | ██████████@ gelderland.nl | www.gelderland.nl | [LinkedIn](#)
werkdagen: maandag | dinsdag | woensdag | donderdag

Van: ██████████

Verzonden: donderdag 9 februari 2023 14:37

Aan: ██████████@dasenboom.nl

Onderwerp: Effecten van (tijdelijke) geluiden op dassen

Beste ██████████, Beste ██████████,

Voor een ontheffingsaanvraag soortbescherming doet het volgende zich voor.
Een initiatiefnemer wil in de buitenlucht een kleiduivenschietbaan met aardwallen en geluidsschermen realiseren. Beoogde openingstijden van de schietbaan: woensdagen van 14.00u tot 17.00u en zaterdag van 10.00 tot 17.00u.
Nu blijkt uit het nader onderzoek dat er zich in gebruik zijnde/belopen dassenburchten in de omgeving begeven, buiten het plangebied. Er is ook aanvullend onderzoek conform kennisdocument van BIJ12 uitgevoerd, dat het zich om een kraamburcht handelt is in feite uitgesloten.

Zijn er geluidsnormen (in dB, aangetoond wetenschappelijk) bekend voor dat wanneer een dergelijke activiteit (schietmomenten op 2 dagen in de week) dusdanig verstorend kan zijn dat het voortplantingssucces mogelijk in gevaar komt?
En is dit uit te drukken in afstanden (in meters) vanaf de burcht tot aan de activiteit?
Ik kan mij voorstellen dat hier verschil zit in of het om een hoofdburcht/kraamburcht of een bijburcht gaat.

Mogelijk alvast vooruitlopend: zijn er maatregelen te bedenken om een eventueel 'verstorend' effect te voorkomen?

Ik hoop dat u mij een en ander kunt/wilt verhelderen in deze kwestie.
Dank alvast!

Met vriendelijke groet,

██████████

Vergunningverlener Wet natuurbescherming

06 ██████████ | ██████████@ gelderland.nl | www.gelderland.nl | [LinkedIn](#)
werkdagen: maandag | dinsdag | woensdag | donderdag

